

Archeologienota Stasegem Bosdreef

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Kris VAN QUAETHEM

14-7-2017

Titel: Archeologienota Stasegem Bosdreef

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Kris Van Quaethem

Projectcode bureauonderzoek: 2017F230

Intern projectnummer: 2017.110

Locatiegegevens: Stasegem Bosdreef

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 75396 en Y: 169255; X: 75518 en Y: 169323

Kadastergegevens: Harelbeke, afdeling 2, sectie C, percelen 507L, 507R en 507S (zie figuur 5)

Topografische kaart: zie figuur 3 en 4

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Kris Van Quaethem (assistent-archeoloog) en Benny Geldhof en Michiel Van de Veire (contactpersonen initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Zelzate, 14/07/2017

© Acke & Bracke bvba, Leegstraat 170, 9060 Zelzate. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

<u>1.</u>	<u>INLEIDING</u>	<u>4</u>
1.1.	WETTELIJK KADER	4
1.2.	ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1.	VRAAGSTELLING	4
1.2.2.	RANDVOORWAARDEN	4
1.3.	WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1.	MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2.	ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3.	ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4.	WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5.	SELECTIE BRONNEN	6
<u>2.</u>	<u>BUREAUONDERZOEK</u>	<u>7</u>
2.1.	HUIDIGE TOESTAND	7
2.2.	GEPLANDE WERKEN	8
2.3.	LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	9
2.3.1.	TOPOGRAFISCHE SITUERING	9
2.3.2.	LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	11
2.3.3.	BODEMKUNDIGE SITUERING	13
2.3.4.	GEOLOGISCHE SITUERING	14
2.4.	HISTORISCHE SITUERING	17
2.5.	ARCHEOLOGISCHE SITUERING	24
<u>3.</u>	<u>SYNTHESE</u>	<u>27</u>
3.1.	ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	27
3.2.	AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	27
3.3.	VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	28
3.4.	VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	29
3.5.	BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	29
<u>4.</u>	<u>SAMENVATTING</u>	<u>31</u>
<u>5.</u>	<u>BIBLIOGRAFIE</u>	<u>33</u>
<u>6.</u>	<u>BIJLAGES</u>	<u>34</u>

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een verkavelingsvergunning te Stasegem Bosdreef, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie wordt gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast wordt in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en worden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen wordt afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

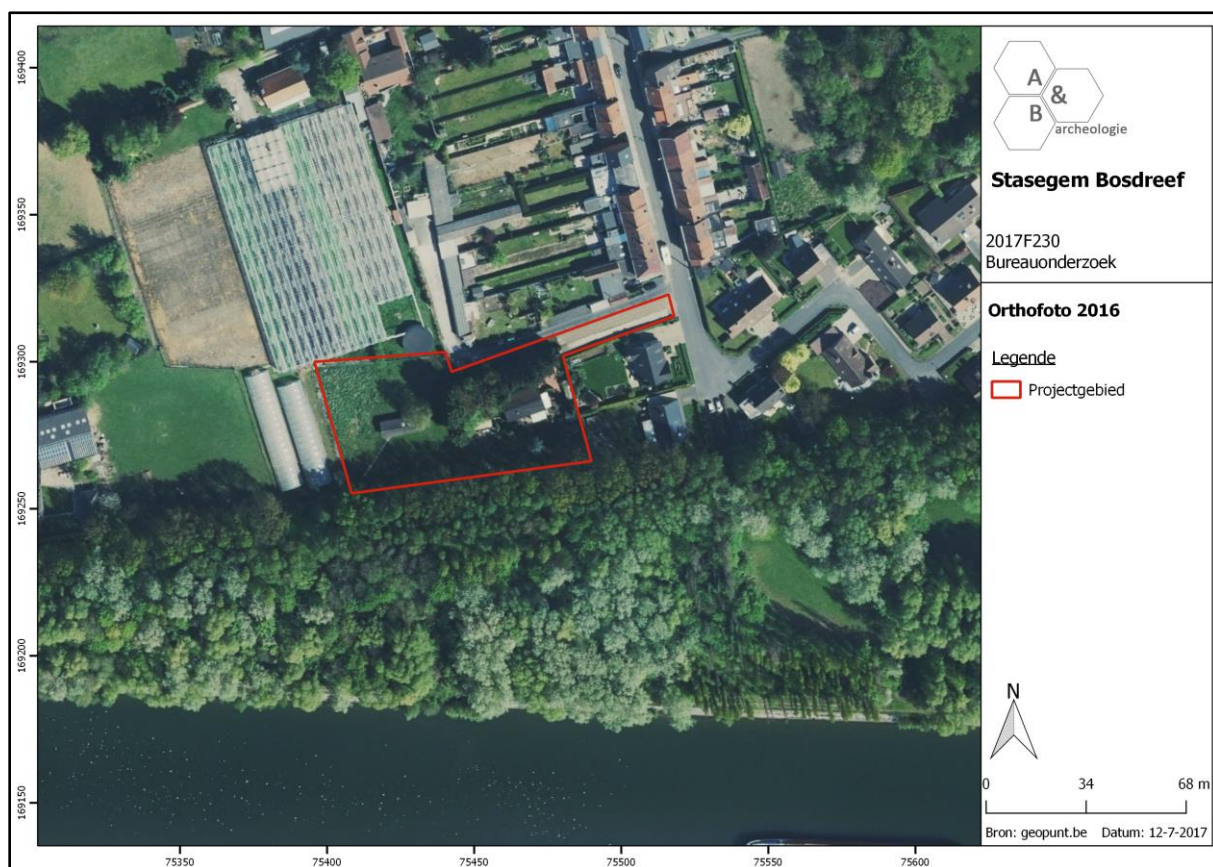
1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd, gezien de ligging van de site in een landelijke context, niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het terrein bevindt zich aan de westzijde van de Bosdreef in Stasegem (een gehucht van Harelbeke, provincie West-Vlaanderen). Het plangebied, 3826m² groot, is momenteel bebouwd en begroeid: er is een woning aanwezig en een achterliggend gebouwtje, alsook meerdere bomen. Het plangebied ligt enigszins achter de andere bebouwing langs de Bosdreef en is te bereiken via een smalle doorgang ten noorden van Bosdreef 46.

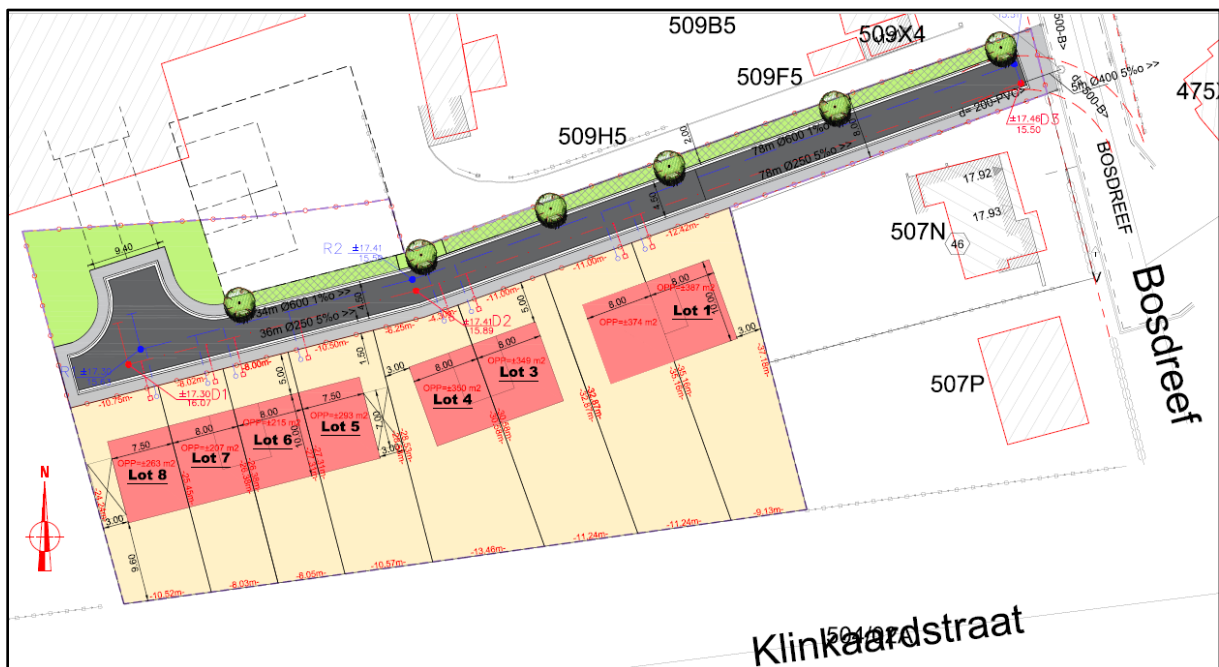

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).

2.2. Geplande werken

Op de site zal de bestaande bebouwing worden afgebroken en worden de bomen gerooid. Vervolgens wordt het plangebied verkaveld in 8 loten halfopen en gesloten bebouwing. De perceelsgrootte varieert van 207 tot 387m². In het noorden wordt een nieuwe wegenis aangelegd die aansluit op de Bosdreef. Onder deze wegenis wordt een gescheiden riolering voorzien. De percelen worden ingericht ten zuiden van deze wegenis en bestaan uit een voortuinstrook van 5m, een bouwzone van 7,5 à 8m op 10m en een tuinzone van 9,6 tot ca. 22m diepte.

Er kan vanuit gegaan worden dat het archeologisch bodemarchief over het volledige plangebied bedreigd wordt door de werken: de voorafgaande afbraak- en rooiwerken, het bouwrijp maken van de percelen, het optrekken van de woningen, het aanleggen van wegenis, nutsvoorzieningen en -leidingen en het inrichten van de tuinzones is nefast voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites.

Figuur 2 Uittreksel uit het verkavelingsontwerp (bron: initiatiefnemer).

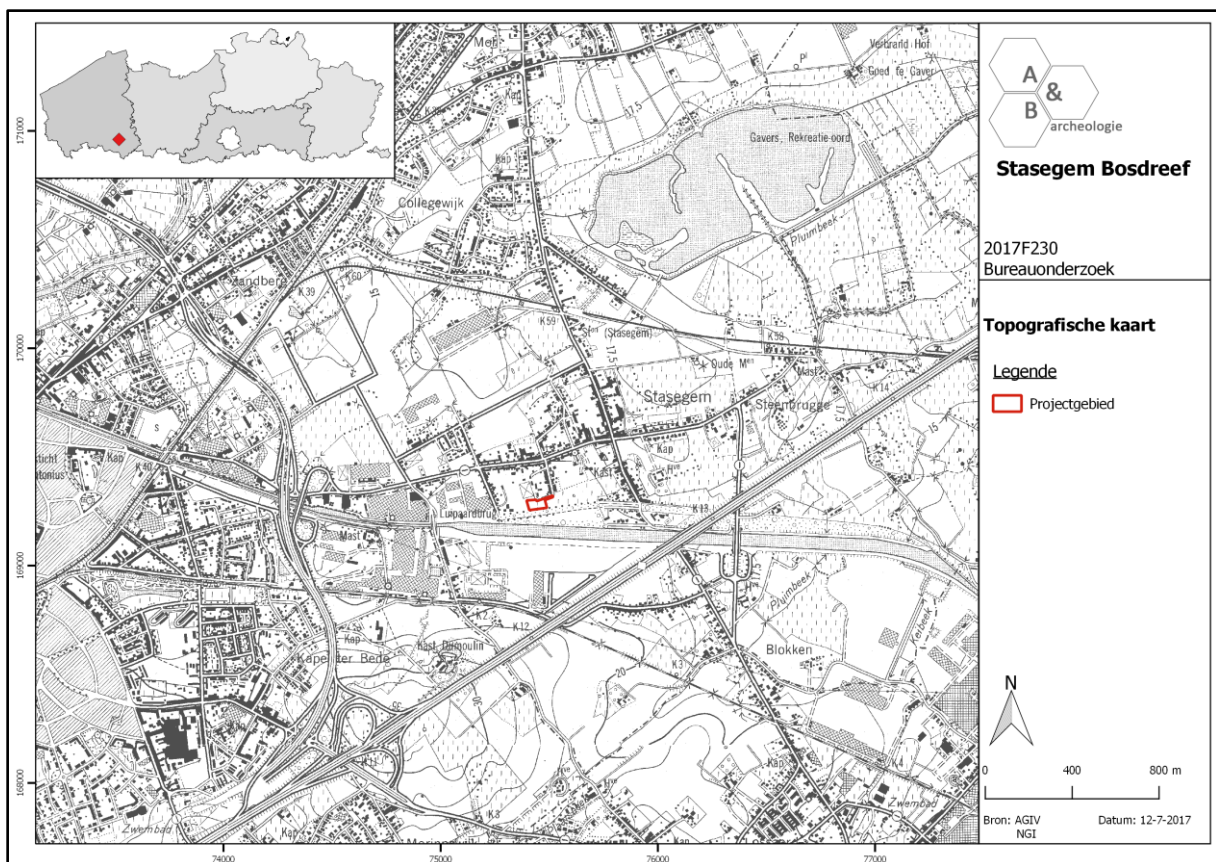
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

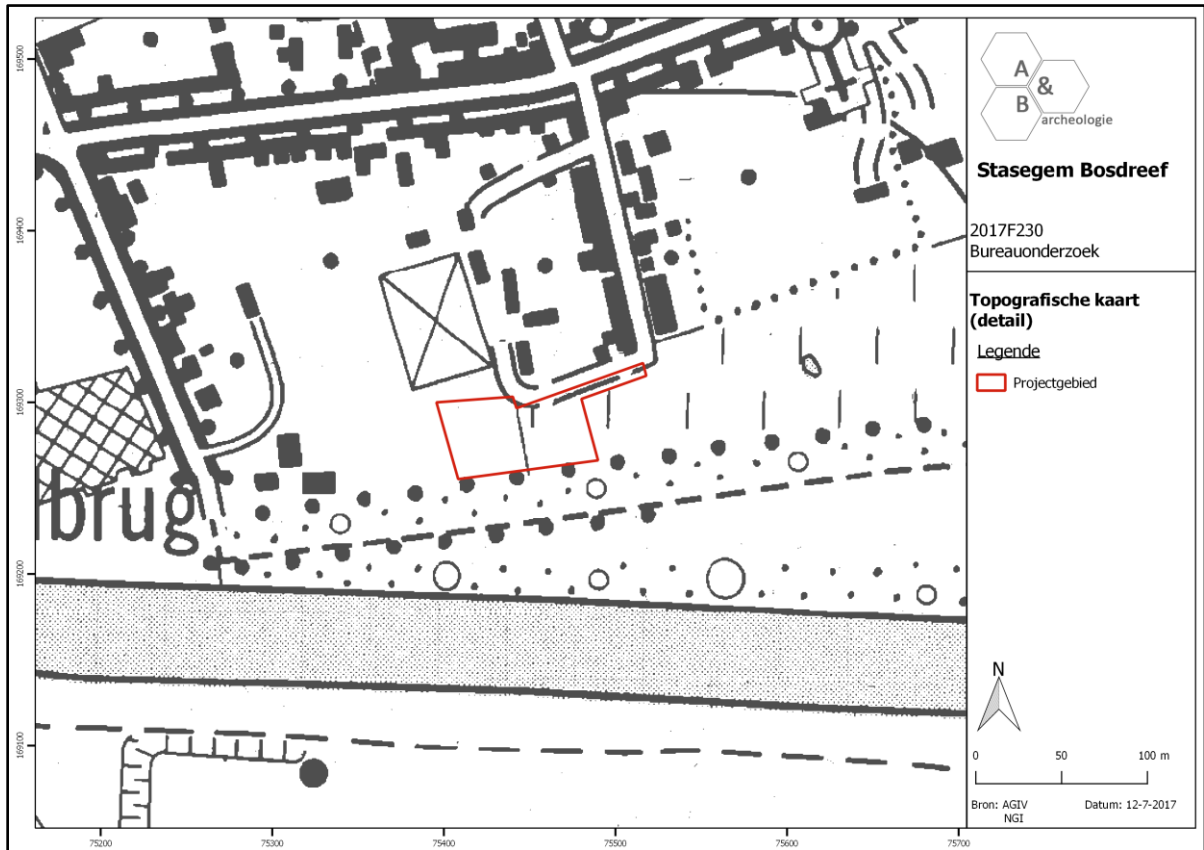
Het projectgebied bevindt zich in Stasegem, een gehucht van Harelbeke, in het zuidoosten van de provincie West-Vlaanderen. De stad Harelbeke is gelegen aan de Leie, naast Harelbeke maken ook Bavikhove en Hulste deel uit van de fusiestad. Harelbeke wordt in het noorden begrensd door Ingelmunster en Oostrozebeke, in het oosten door Ooigem (Wielsbeke), Beveren (Waregem) en Deerlijk, in het zuiden door Zwevegem, in het zuidwesten door Kortrijk, en in het westen door Kuurne en Lendelede.

Het plangebied bevindt zich ten zuiden van de stadskern van Harelbeke, en ten zuiden van de 'kern' van Stasegem. De site wordt door een beboste zone gescheiden van het kanaal Bossuit-Kortrijk, dat ten zuiden van het plangebied is gelegen. Iets verder ten zuiden en ten oosten loopt de autosnelweg E17. Het plangebied is gelegen in een sterk bebouwde regio.

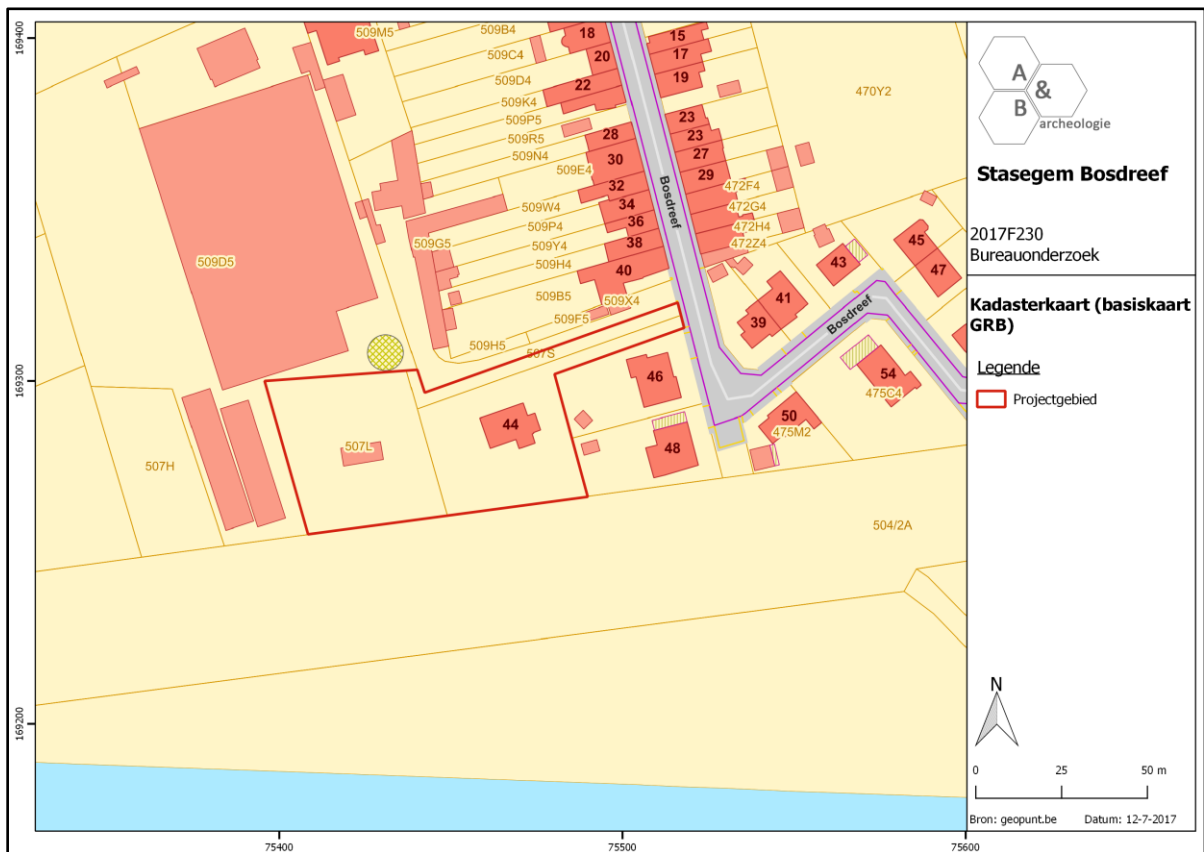
Op de bodemgebruikskaat van 2001 staat het gebied aangeduid als 'Industrie- en handelsinfrastructuur' en 'Akkerbouw'. Dit komt niet overeen met het huidige gebruik, er is een woning aanwezig met bijhorende tuin. De 'Industrie' heeft betrekking op de serre die net ten noorden van het plangebied gelegen is.

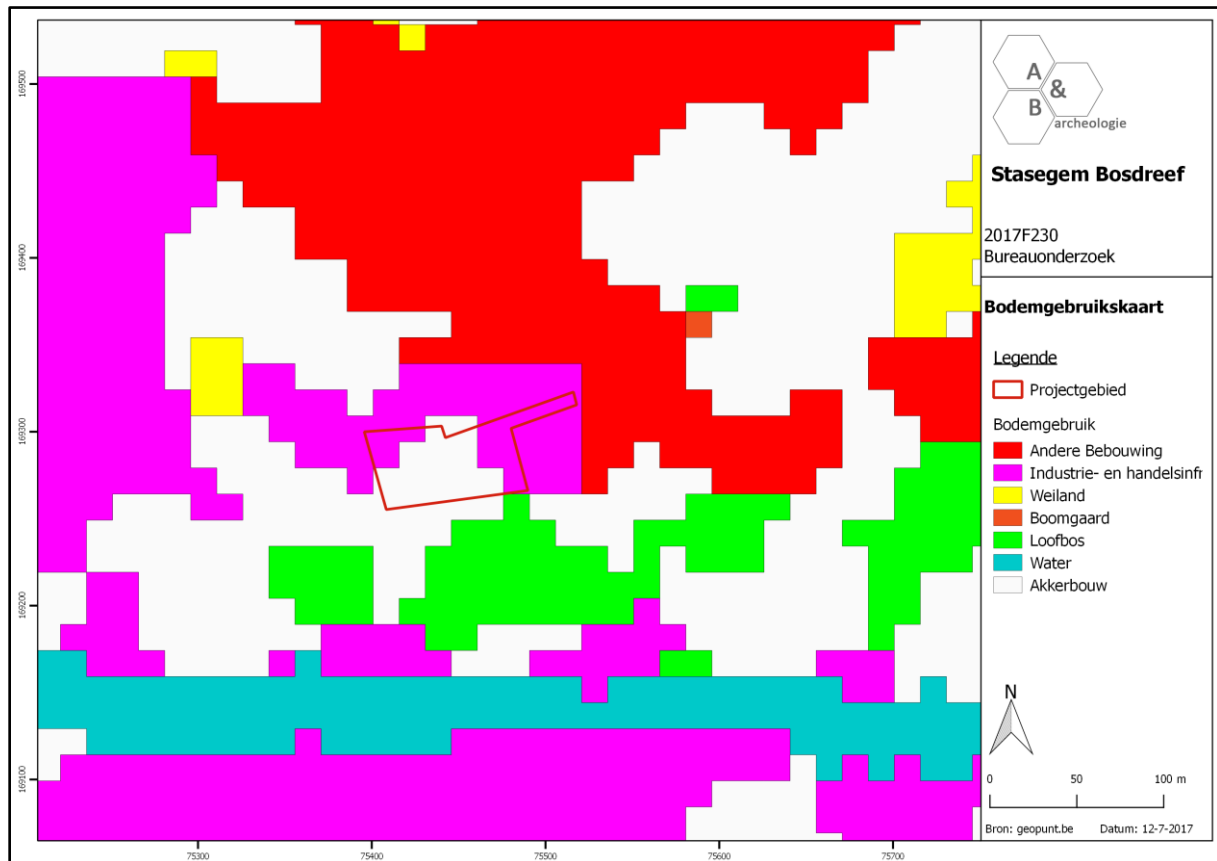
Figuur 3 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 4 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 5 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

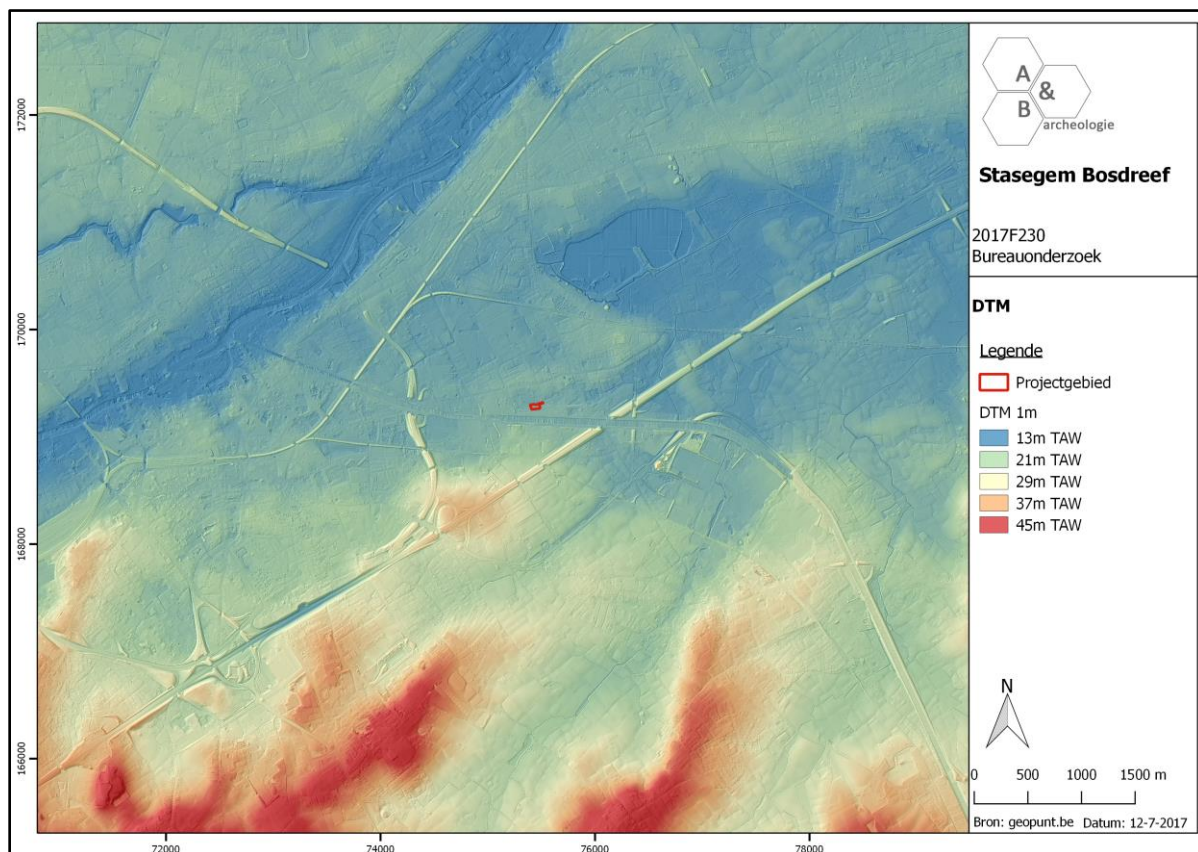
Figuur 6 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

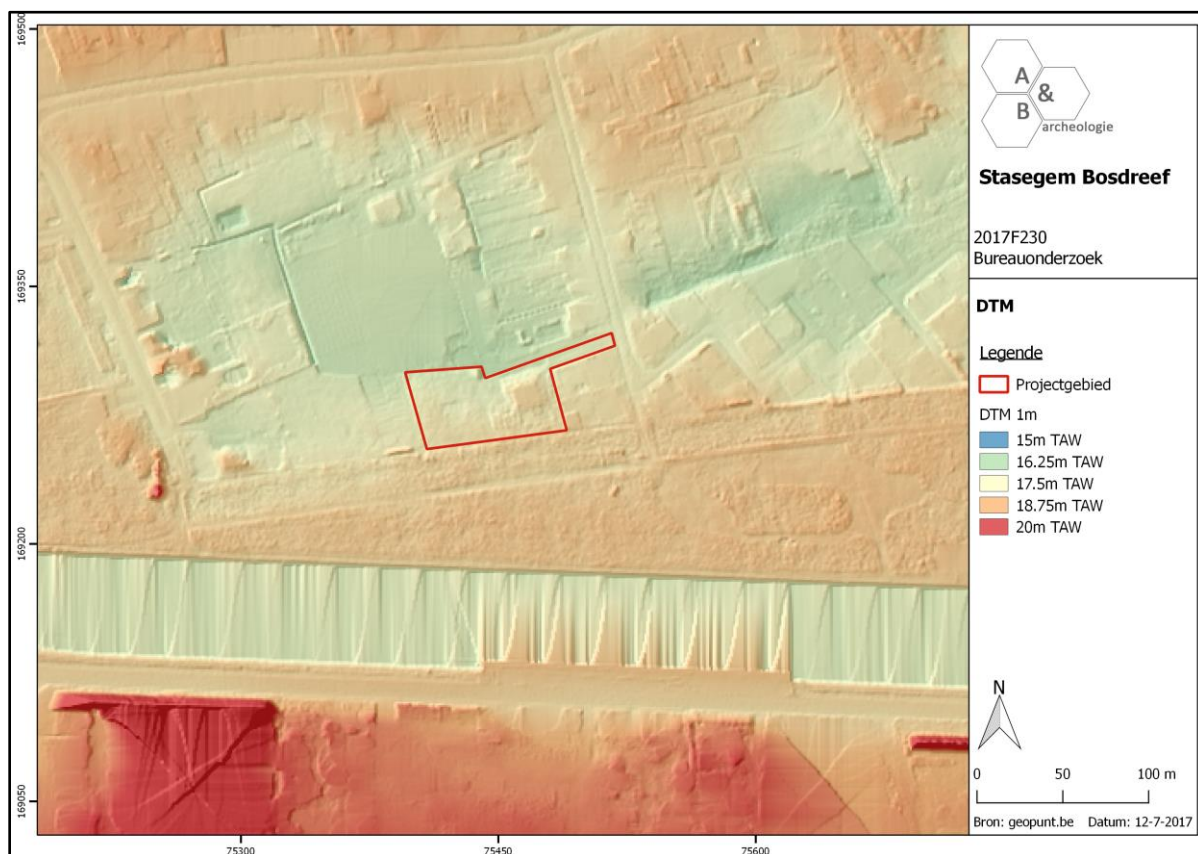
Harelbeke en het gehucht Stasegem behoort fysisch-geografisch tot het Leie-Schelde interfluvium met een noordelijke overgang naar de alluviale Leievallei. Het grondgebied van Harelbeke wordt gekenmerkt door een zwak golvend reliëf van ca. +10m tot +25m TAW, met het hoogste punt nabij Keizershoek, dat ten zuiden van Stasegem gelegen is. De natuurlijke beekstelsels zoals die van de Arentsbeek en Gaverbeek zijn grotendeels overweld en vaak kunstmatig omgeleid. De afwatering van het gebied gebeurt noordwaarts naar de Leie, of oostwaarts naar de Gaverbeek. Voor de stedelijke ontwikkeling kon het landschap in Harelbeke gekenmerkt worden als vochtige riviergraslanden en bosfragmenten afgewisseld met licht geprononceerde kouterruggen met oorspronkelijk vruchtbaar akkerland.⁶ Het plangebied helt lichtjes in zuidelijke richting, van ca. +17,5m TAW naar +18m TAW, maar mogelijk is dit gecreëerd bij de bouw van de woning en inrichting van de tuin. Wel is de zone net ten noorden van de site in een lagere 'kom' gelegen.

Op de potentiële bodemerosiekaart wordt er geen info gegeven voor het plangebied; een nabijgelegen perceel is groen ingekleurd, wat wijst op een verwaarloosbare erosiegraad.

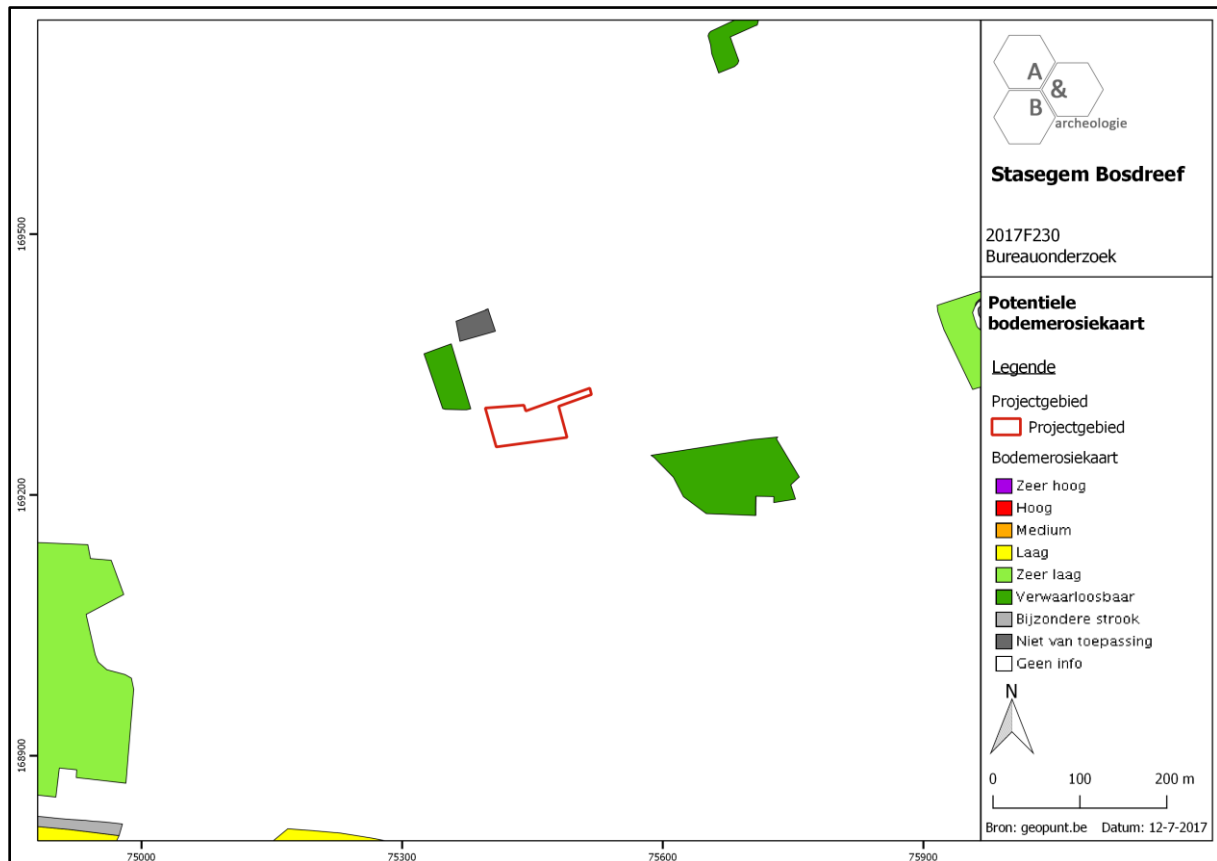
⁶ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Harelbeke, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/125008> (geraadpleegd op 12 juli 2017).

Figuur 7 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

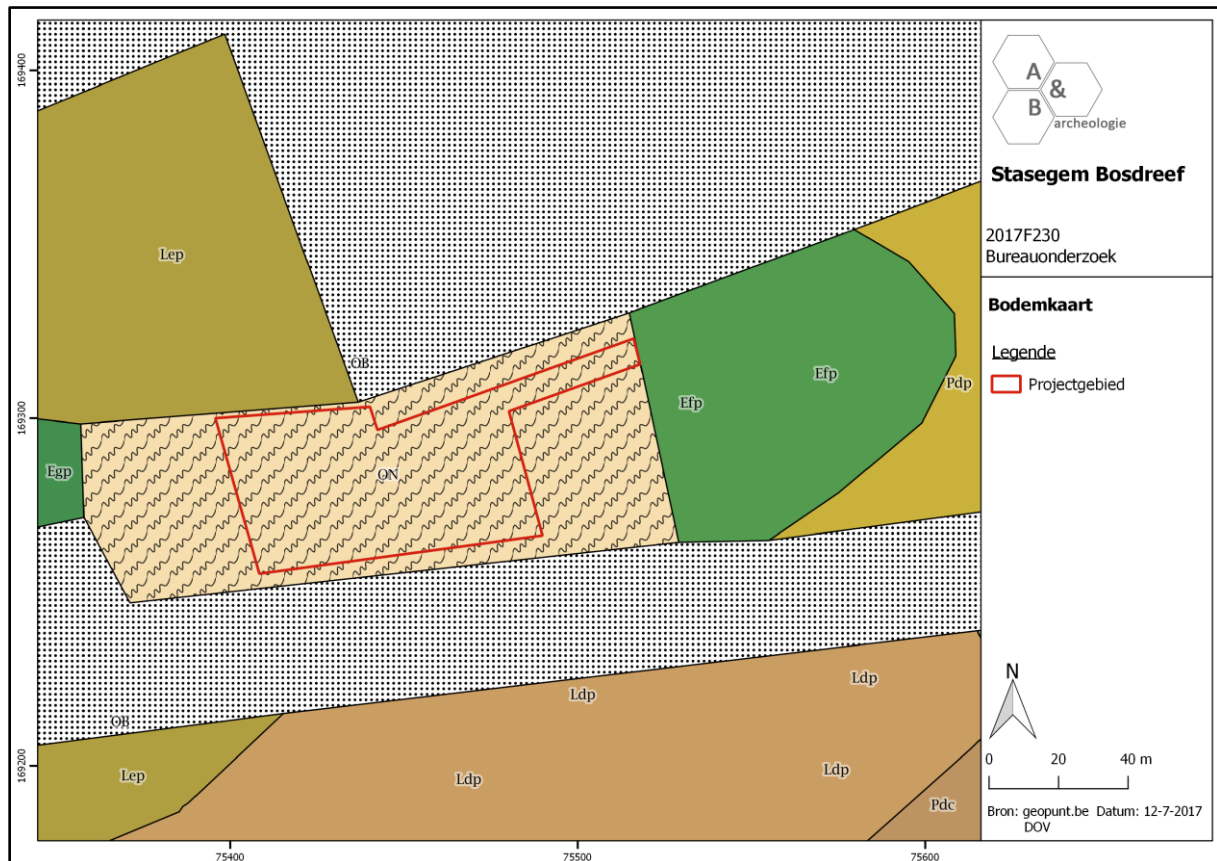
Figuur 8 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, meer in detail (bron: geopunt.be).

Figuur 9 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

Op de bodemkaart wordt het plangebied volledig aangeduid als ON: dit zijn antropogeen opgehoogde gronden. Het is echter twijfelachtig of dit overeenkomt met de reële situatie: er zijn geen historische gegevens gekend dat dit perceel aanzienlijk is opgehoogd (zie verder) en het digitale hoogtemodel toont ook geen uitgesproken ophoging die afwijkend is van de omliggende hoogte-waarden. Een mogelijke verklaring voor de aanduiding als ophoging is het feit dat net ten zuiden van het plangebied, tussen de site en het huidige kanaal, een oude loop van het kanaal Bossuit-Kortrijk aanwezig is (zie als OB-bestempelde zone op figuur 10 ten zuiden van de site; het huidige kanaal staat nog niet aangeduid omdat dat dateert van na de opmaak van de bodemkaart) en dat een deel van de uitgegraven grond op de percelen ten noorden van deze oude loop zijn terechtgekomen. Ten oosten en ten westen worden diverse bodemsoorten op korte afstand van elkaar weergegeven (kleibodems, zandleembodems, zandbodems), allen zonder profielontwikkeling. Mogelijk zijn dit eerder ook ON-gronden en werd er uitgegraven grond van het kanaal gebruikt om deze percelen licht op te hogen. In ieder geval, indien er een ophoging aanwezig is, is deze zeer beperkt en zal deze er niet voor gezorgd hebben dat eventuele archeologische niveaus zijn afgegraven – integendeel, deze ophoging zal voor een bijkomende buffer gezorgd hebben. Naar analogie met de gronden in de ruimere omgeving kunnen matig droge tot matig natte zandleem- of lemige zandgronden verwacht worden.

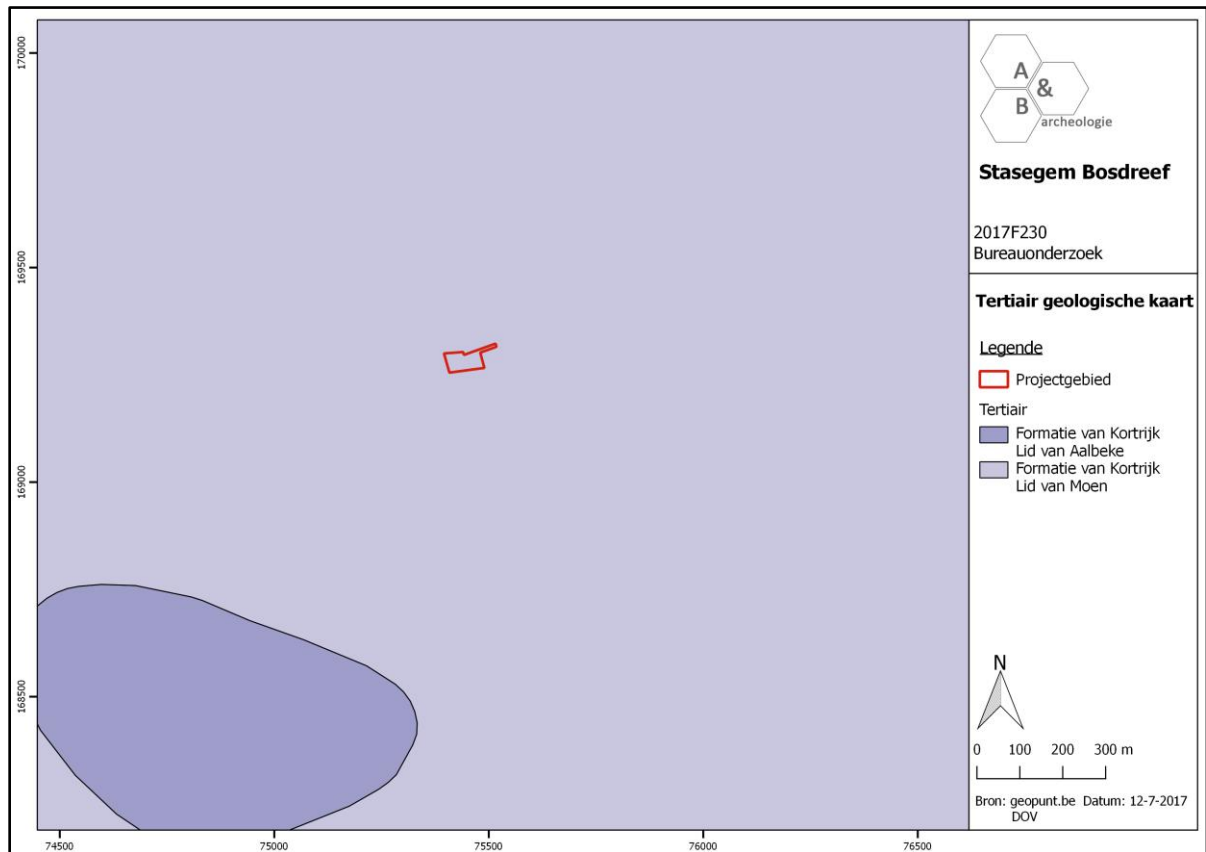
Figuur 10 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

2.3.4. Geologische situering

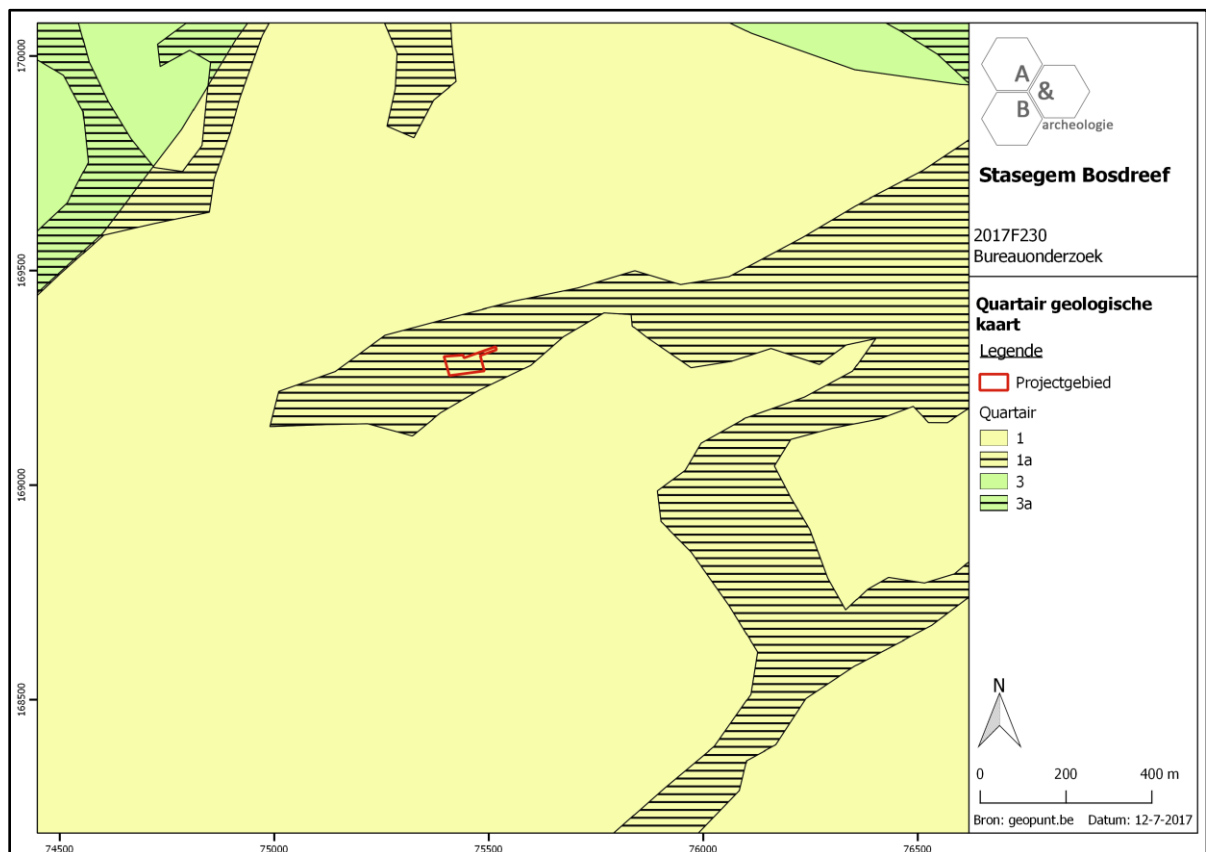
De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Kortrijk, meer bepaald het Lid van Moen. De Formatie van Kortrijk is een essentieel mariene afzetting die voornamelijk uit kleiige sedimenten bestaat waarin weinig macrofossielen voorkomen en die te dateren is in het Onder Eoceen. De Formatie kan een dikte van 100m bereiken en rust op de Formatie van Landen. Het Lid van Moen wordt gevormd uit grijze kleiige grove silt met kleilagen die *Nummulites Planulatus* bevatten. Gemiddeld is het Lid van Moen 45m dik.

De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 1a omschreven als volgt: Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen (a) bovenop de Pleistocene sequentie.

De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 11 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 12 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

1a	
FH	
ELPw en/of HQ	*
FLPw	□

* De karteereenheid is mogelijk afwezig.
 □ De karteereenheid is mogelijk aanwezig.

FH Fluviatiele afzettingen (organochemisch en primair inclusie), afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).

ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

FLPw Fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

Figuur 13 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁷

De eerste vermeldingen van Stasegem als plaats zijn te vinden in 1641 op de kaart van de Kasselrij Kortrijk in Flandria Illustrata van Sanderus. Ook in het kerkarchief van Harelbeke duikt de naam Stasegem voor het eerst op in de 17de eeuw. Maar het grondgebied van Stasegem heeft al veel eeuwen vroeger een drukke bewoning gekend; er was een belangrijke Romeinse aanwezigheid ten noorden van het huidige 'centrum' (zie 2.5.). Stasegem lag op het kruispunt van de weg Oudenaarde-Kortrijk en de weg naar Zwevegem. Het was lang een drukke verkeersader. Lange tijd is Stasegem het meest agrarische deel van Harelbeke geweest waar bijna uitsluitend landelijke bedrijven waren gevestigd. Op een krijgskaart uit het einde van de zeventiende eeuw wordt ook melding gemaakt van een Sint-Antoniushermiteage. Die was gelegen aan de westzijde van de Ommegangstraat. In het uitgestrekte landelijk gebied kwamen heel wat belangrijke hofsteden voor, zoals: het middeleeuwse "Goed Ter Halle", gelegen op de Gaverbeek langs de weg van Harelbeke naar Zwevegem en dat in 1969 gesloopt werd; "Het Gehuchte" aan de grens met Kortrijk en sedert 1747 onafgebroken bewoond door de familie Hanssens; het "Goed te Staseghem" dat van 1685 tot het midden van de 19de eeuw bewoond werd door de familie Deconinck.

Stasegem bleef uitsluitend landelijk gebied tot in 1835 August Deconinck op de hoek van de huidige Generaal Deprezstraat en Brouwerijstraat een nieuwe brouwerij liet bouwen. Samen met de brouwerij liet hij ook twee rijen arbeiderswoningen bouwen bestemd voor zijn personeel. Een rij kwam in de huidige Generaal Deprezstraat, een andere in de Dorpsstraat. De 'Staceghemse bieren' waren lange tijd een bekende naam in de regio. Zo kwam geleidelijk een dorpskern tot stand en in 1874 achtte de plaatselijke brouwer het ogenblik gekomen om Stasegem als onafhankelijke gemeente te laten herkennen. Om zijn doel beter te kunnen bereiken liet hij ook een kerk optrekken met de verwachting er een parochie te zien tot stand komen. De pogingen om van Stasegem een gemeente te maken mislukten en ook de poging om Stasegem als parochie te laten erkennen liepen voorlopig spaak. Het zou wachten zijn tot in 1901 tot Stasegem als parochie erkend werd en de kerk werd ingehuldigd. Tot zolang deed de kerk dienst als opslagplaats voor het bier van de brouwerij.

Het kanaal Kortrijk-Bossuit bracht een verbinding tot stand tussen de Leie en de Schelde en liep dwars door Stasegem. Het werd in januari 1860 geopend. Ondanks het belang voor handel en nijverheid (voornamelijk bedoeld voor het vervoer van steenkool uit de Borinage), duurde het meer dan 20 jaar voor men tot een overeenkomst kwam om het kanaal te graven. In 1855 werd de concessie aangevraagd door Adan, Parent en Schaeken. Door tussenkomst van priester De Haerne stelde de regering zich borg voor de intrest van het kapitaal gedurende 50 jaar. Dit systeem van borgstelling voor 50 jaar werd ook toegepast voor de aanleg van de spoorwegen. Begin oktober 1857 werd de eerste steen gelegd van het kanaal. Op 1 oktober 1860 werd het ingehuldigd en vanaf 1 januari 1861 werd de exploitatie ingezet. De staat nam de exploitatie van het kanaal over in 1890. Het kanaal was 15,5 km lang en was vooral bestemd voor de aanvoer van steenkool uit de Borinage langs de Schelde naar de Leiestreek. Door de beperkte technische mogelijkheden waren 11 sluizen noodzakelijk wat behoorlijk veel is op een afstand van nauwelijks 16 kilometer. Tevens werd een 610

⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Ouwegem* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121613> (geraadpleegd op 12 juli 2017).

meter lange tunnel gebouwd van 5,70 m breed en 4,50 m vrije hoogte ter hoogte van Moen om het kanaal door te leiden (plannen van 1857). Het niveau van het kanaal wordt kunstmatig op peil gehouden door een pompstation te Bossuit. Er waren op het kanaal slechts schepen toegelaten met een diepgang van 1,80 m en een massa van 300 ton. Maar ook dan nog konden er problemen ontstaan bij het versassen. Op 19 oktober 1918 worden de bruggen en sluizen van het kanaal door terugtrekkende Duitse troepen vernield. Tussen 1919 en 1920 werd de schade aan het kanaal hersteld. De talrijke sluizen, de smalle tunnel en de beperkte diepgang tot 1,80 m zorgden ervoor dat het kanaal nooit echt ten volle kon worden gebruikt waarvoor het eigenlijk was gegraven.

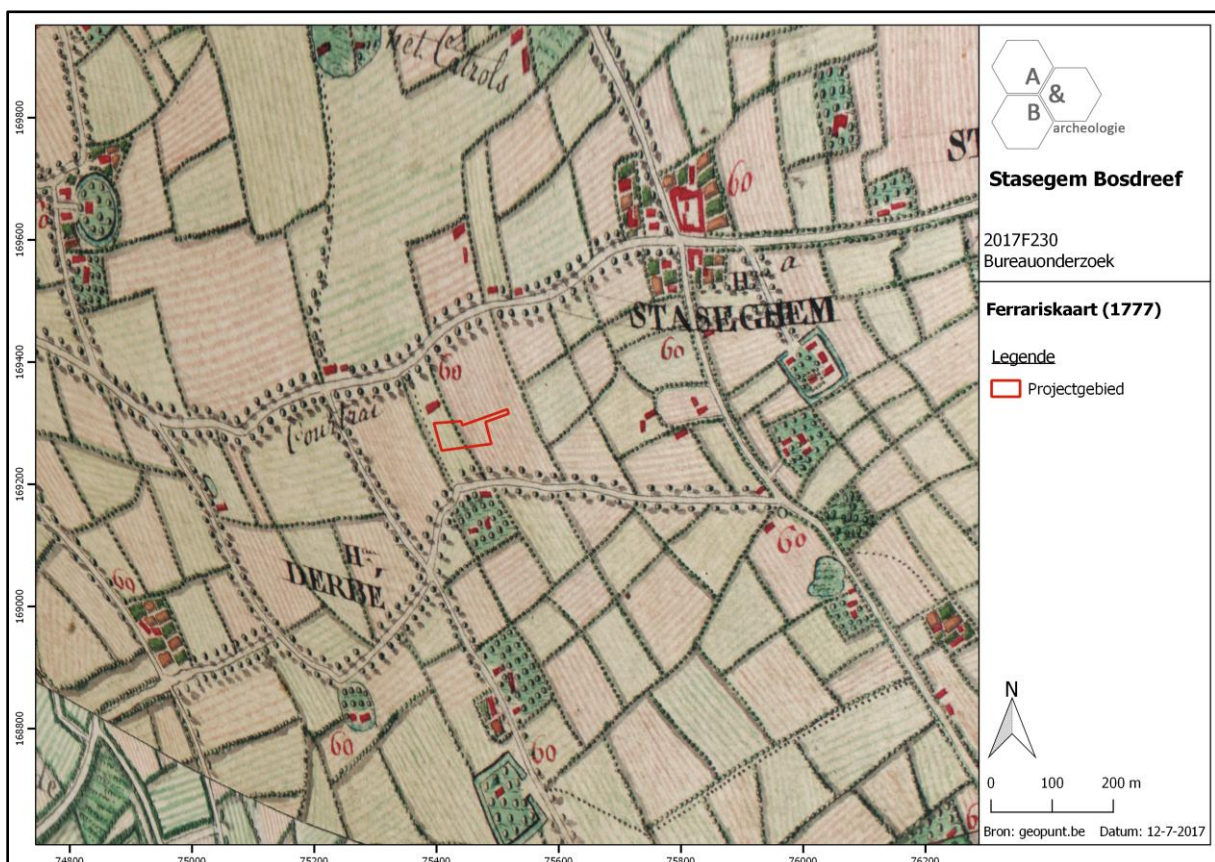
De spoorlijn Kortrijk-Denderleeuw verbond de Guldensporenstad rechtstreeks met Brussel. De lijn met halte in Stasegem kwam er in 1863. Op de zuidelijke grens van Stasegem werd in 1869 de spoorlijn Kortrijk-Ronse in gebruik genomen. Vanaf dit ogenblik was de nodige infrastructuur aanwezig om van Stasegem een industriegebied te maken. Niets is echter minder waar gebleken. Men diende te wachten tot 1907 vooraleer de eerste fabriek op Stasegems grondgebied gebouwd werd. Charles Vandenberghe en Charles Destombes stichtten in dat jaar de firma Abeille, een textielbedrijf langs de Oudenaardsesteenweg dicht bij de grens met Deerlijk. Deze firma sloot haar deuren na een hevige brand in 1967. Een ommekeer kwam echter door de oprichting van twee fabrieken in Kortrijk op de grens met Stasegem. Daar werden op een achthonderdtal meter van de kerk van Stasegem respectievelijk in 1927 de Kortrijkse Katoenspinnerij en in 1928 de Kortrijkse Fluweelweverij opgericht. Beide firma's kenden voor de oorlog 1940-1945 een hoge bloei en verschaften werk aan arbeiders en bedienden. Daardoor kwam een grote wijziging in de bevolking van Stasegem. Waar deze voordien voor het grootste deel bestond uit landbouwers, dagloners en pendelarbeiders, vonden de mensen nu meestal werk in de textielfabrieken uit hun onmiddellijke omgeving.

De aanleg van de autosnelweg E 17 in de jaren 1970 zorgde opnieuw voor heel grondige wijzigingen in Stasegem. Het zorgde voor heel wat onteigeningen en ook de Gavermeersen, zo vergroeid met het dagelijkse leven van vele Stasegemse generaties, moesten eraan geloven. Het zandwinningsgebied zorgde voor een enorme vijver wat uitgroeide tot een recreatiegebied. Omstreeks 1970 werd ook het kanaal Kortrijk-Bossuit rechtgetrokken vanaf de Luipaardbrug tot aan de fabrieken van Bekaert te Zwevegem en tevens gekalibreerd om toegang te verschaffen aan schepen met een tonnenmaat van 1350 ton. Het aantal sluizen werd herleid van 11 naar 4 nieuwe sluizen van 115 x 12,5m met een waterdiepte van 3,5m boven de slagdorpen. De nieuwe sluizen werden geplaatst in Bossuit (verval: 9,49m), Moen (verval: 4,55m), Zwevegem (verval: 10,3m) en Kortrijk. (verval: 4,88m). Bij de sluizen van Bossuit en Moen werd telkens een pompstation geplaatst voor de voeding van het kanaal. De tunnel te Moen werd in 1973 volledig afgebroken. In diezelfde periode werden er in Stasegem een drietal industrieterreinen gecreëerd met een totale oppervlakte van 80ha. Door deze aanpassingen evolueerde Stasegem van een agrarisch gebied naar een industriegebied.⁸

⁸ <https://www.harelbeke.be/vrije-tijd/cultuur/stadsarchief-majestic/onze-geschiedenis/harelbeke-historisch/stasegem>; Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Kanaal Bossuit-Kortrijk* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/127459> (geraadpleegd op 14 juli 2017).

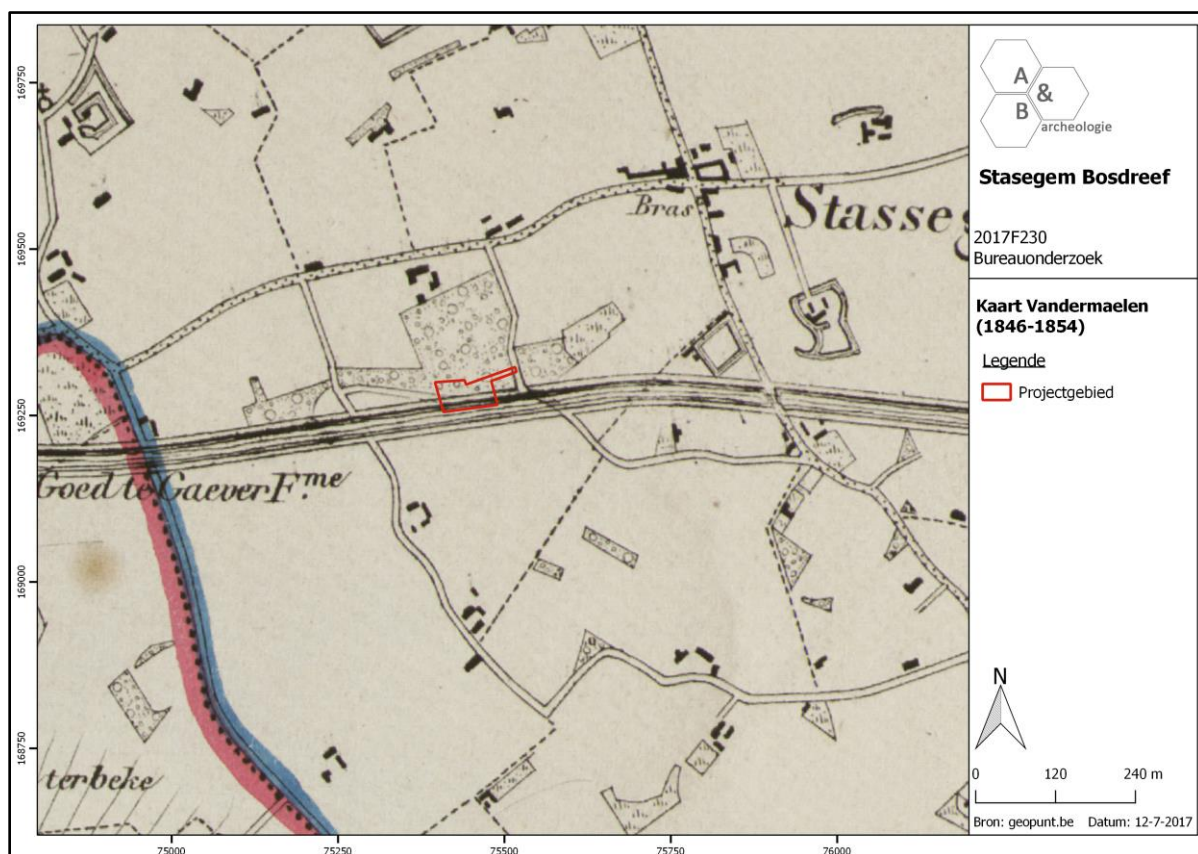
De oudste relevante kaart voor het plangebied die geraadpleegd kan worden betreft de Ferrariskaart uit ca. 1777. Op deze kaart wordt geen bebouwing aangegeven in het plangebied, dat gelegen is in landbouwgebied. De Bosdreef is nog niet aanwezig. Het 'centrum' van Stasegem bevindt zich ten noordoosten van de site. Op de Atlas de Buurtwegen en de Poppkaart is de Bosdreef wel aanwezig. In het zuiden loopt er door het plangebied een weg, de Klinkaart. Deze weg is ook reeds te zien op de Ferrariskaart. Het terrein is nog steeds onbebouwd. De Klinkaart werd grotendeels gesupprimeerd bij de aanleg van het kanaal Bossuit-Kortrijk in 1860; vreemd genoeg wordt dit kanaal reeds weergegeven op de Vandermaelenkaart uit 1846-1854. Het plangebied grenst aan het kanaal. Op de topografische kaarten van 1883 en 1910 blijft de situatie gelijkaardig, waarschijnlijk is het plangebied dan begroeid met bomen. De luchtfoto van 1971 is interessant omdat daarop de oude loop van het kanaal nog zichtbaar is, maar ook de nieuwe loop. Het plangebied is braakliggend. Op de luchtfoto van 1979-1990 is de oude loop gedicht en beplant met bomen. De huidige bebouwing verschijnt op dat moment op het plangebied. De bosdreef wordt verlengd naar het oosten.

Besluitend kan gesteld worden dat het plangebied sinds 1777 tot ca. 1860 grotendeels in gebruik was als landbouwgrond, waarbij de straat Klinkaart zich net in het zuidelijk deel van de site bevond. De straat werd gesupprimeerd bij de aanleg van het kanaal Bossuit-Kortrijk in 1860 en het plangebied kwam op de noordoever van het kanaal te liggen en werd waarschijnlijk bebost. Na 1971 werd, na ingebruikname van de nieuwe loop van het kanaal iets zuidelijker, de oude loop gedicht en verscheen er een woning met tuin op het plangebied. Op de historische kaarten zijn geen aanwijzingen te vinden dat het terrein zou opgehoogd zijn.

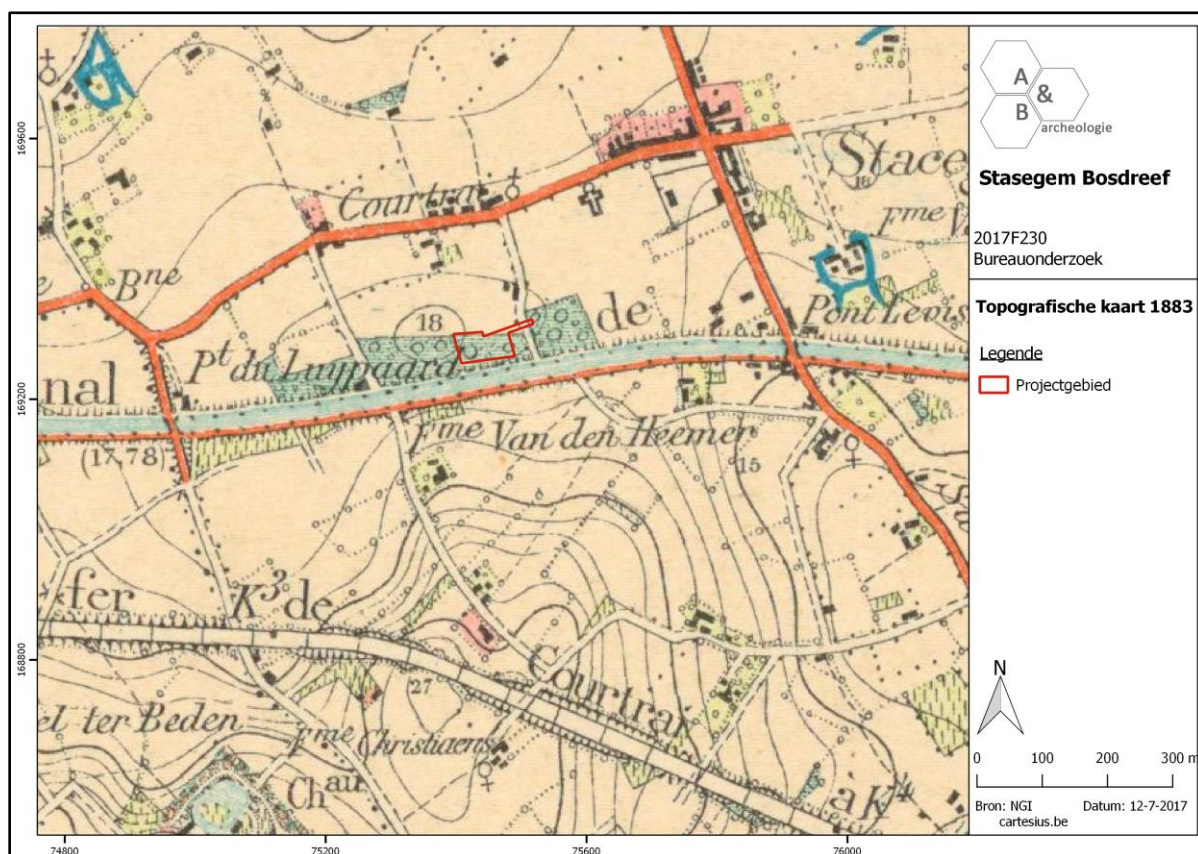

Figuur 14 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).

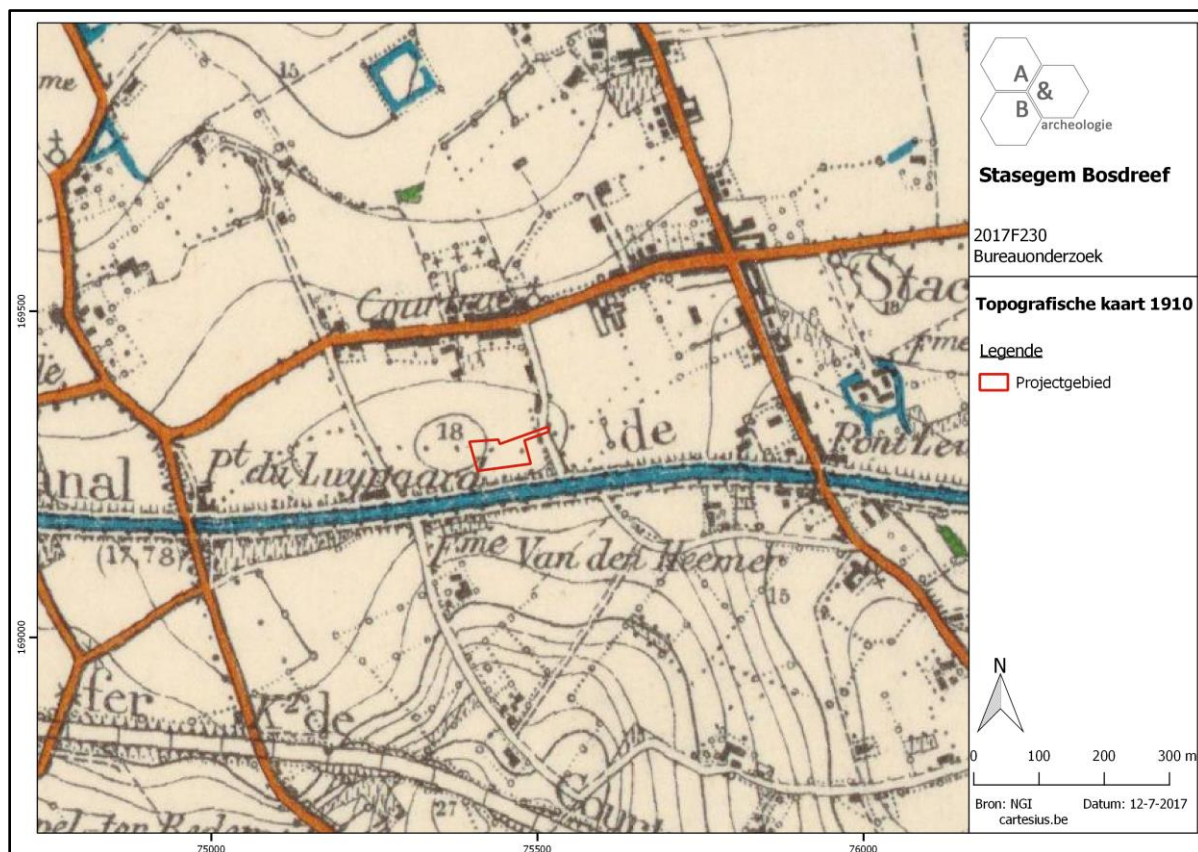

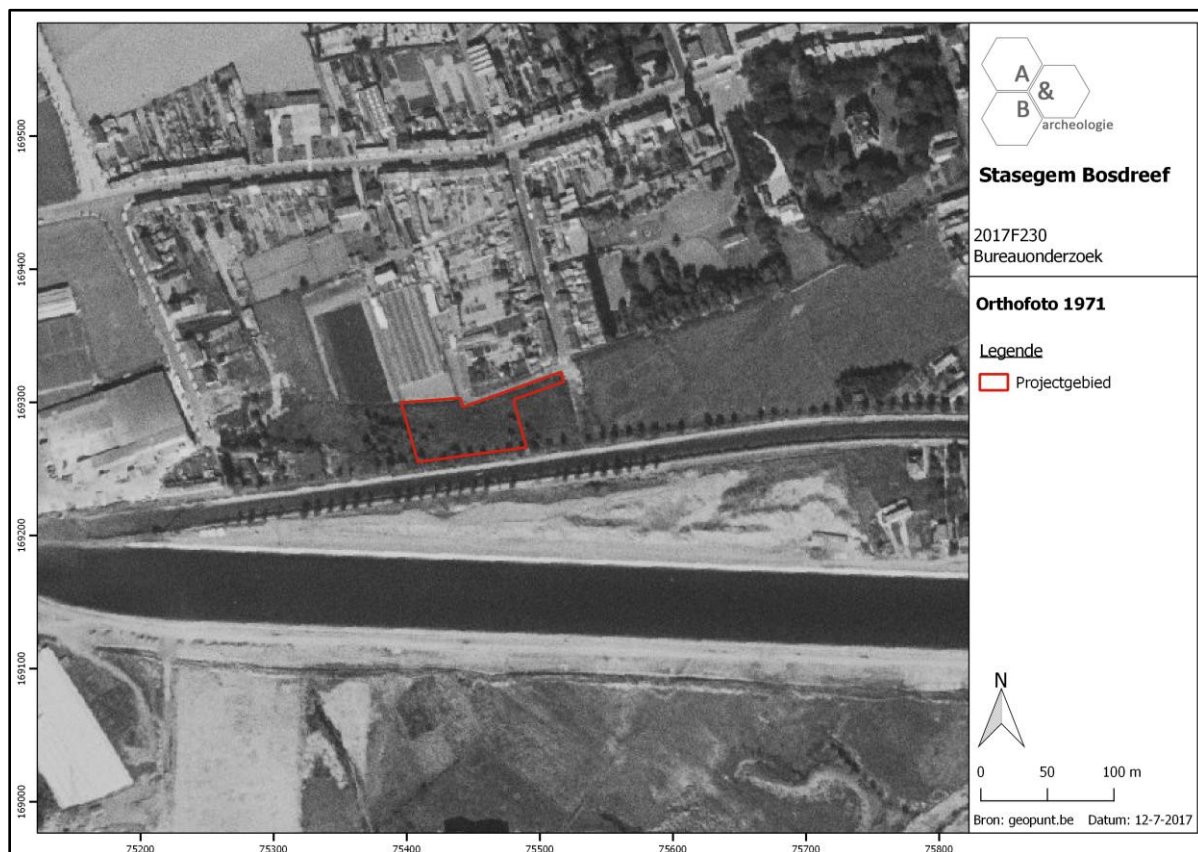
Figuur 17 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

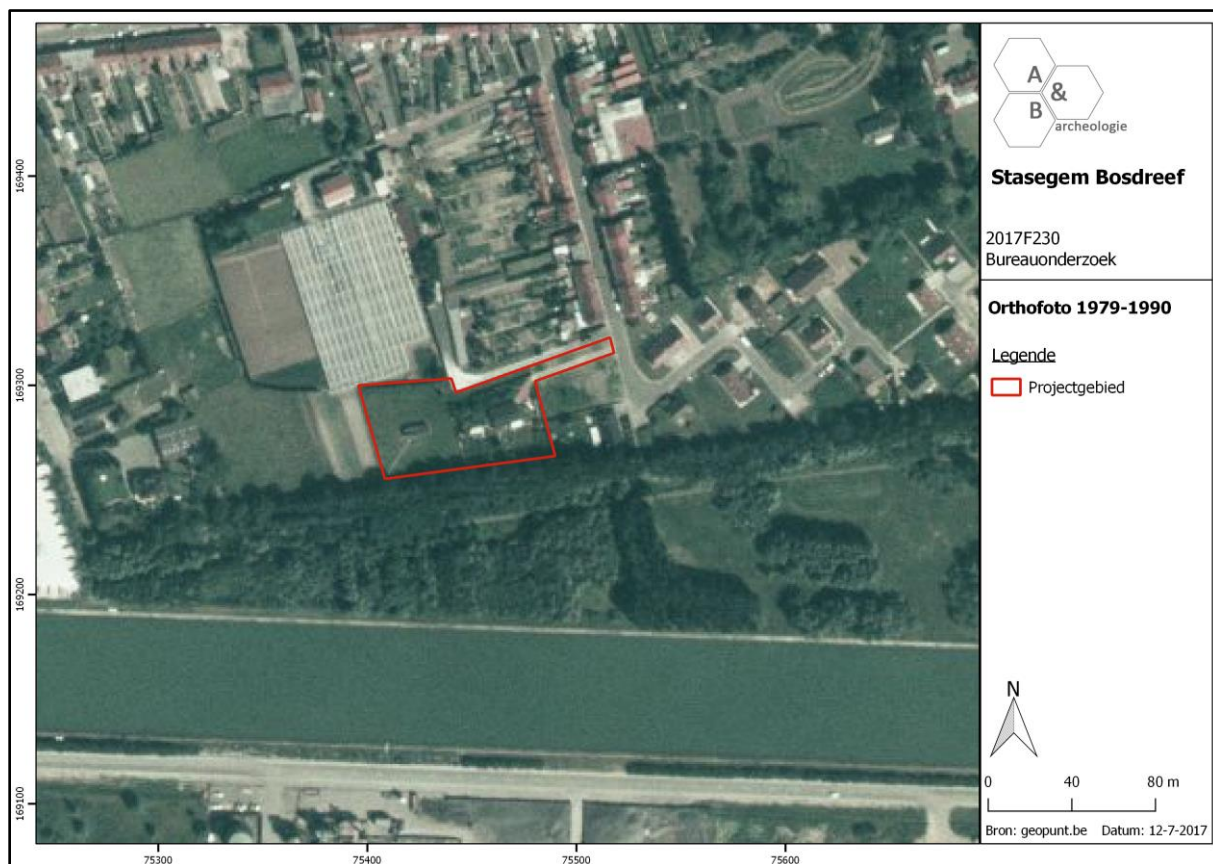
Figuur 18 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 19 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 20 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 21 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden heel wat sites aangegeven in de omgeving van het plangebied. Een selectie hiervan wordt hieronder besproken.

- Steentijden

Er bevinden zich verschillende indicatoren die wijzen op prehistorische aanwezigheid in de omgeving. Verschillende van de indicaties ten noorden van het projectgebied, ter hoogte van de Collegewijk, betreffen voornamelijk losse vondsten van lithisch materiaal. Ook werd op verschillende plaatsen aardewerk aangetroffen dat in het (midden- of laat-)neolithicum gedateerd worden (CAI ID 70325, 76104, 74670, 76589, 70333). Bij de vondst van onder andere een bronzen vlakbijl wordt de link gelegd met de klokbeercultuur, daarnaast werden ook verschillende aardewerkfragmenten van klokbeers aangetroffen bij een werfcontrole (resp. CAI ID 76104, 70456). Aan de Gavers zijn verschillende losse vondsten gedaan uit het finaal paleolithicum (CAI ID 76531). Bij een archeologisch onderzoek aan de Steenbrugstraat, ten oosten van het projectgebied, is verspreid over de site lithisch materiaal aan het licht gekomen (CAI ID 208138). Daarnaast is hier een kringgreppel aangesneden die wordt gedateerd in het laatneolithicum of de bronstijd.

- Metaaltijden

Enkele indicaties uit de omgeving van het projectgebied kennen een datering in de metaaltijden. Zo is ten noorden ter hoogte van de Collegewijk een afvalput uit de vroege ijzertijd aangetroffen bij de aanleg van een kelder (CAI ID 7G194). Net ten zuidwesten van deze record zijn verschillende stukken aardewerk als losse vondst geregistreerd met een datering in de ijzertijd. Verder bevinden de archeologische indicaties uit de metaaltijden zich ten oosten van het projectgebied. Hier is in de jaren 1970 bij een opgraving een afvalput uit de ijzertijd aan het licht gekomen. De opgraving aan de Steenbrugstraat bracht een kringgreppel aan het licht die in de laatneolithische periode of bronstijd gedateerd wordt aan het licht. Daarnaast zijn hier verschillende gebouwstructuren uit de ijzertijd aangetroffen (CAI ID 208138). Bij archeologisch onderzoek naar aanleiding van de ontwikkeling van bedrijventerrein Evolis ten zuiden van de E17 werd in 2007 onder meer een landelijk heiligdom aangetroffen: een vierkante ononderbroken ondiepe gracht (10 x 11m) met intentionele deposities (hoofzakelijk handgevormd aardewerk, vooral kook- of voorraadpotten met nagel- of vingertopversiering of kamstreepversiering; een kleine beker en een pot met ribbels) en geïoriënteerd met de hoeken naar de windrichtingen (CAI ID 77107).

- Romeinse tijd

Ten noorden van het projectgebied is ter hoogte van de Collegewijk een hoge concentratie aan archeologische indicatoren uit de Romeinse tijd zichtbaar. Hier zijn sinds de jaren 1960 verschillende archeologische onderzoeken gebeurd die wijzen op de aanwezigheid van een *vicus* uit de midden-Romeinse periode. Een heel aantal aan prospecties en opgravingen in de afgelopen decennia hebben een vele nederzettingsstructuren zoals paalsporen, waterputten, afvalkuilen/beerputten,... aan het licht gebracht (CAI ID 74580, 70236, 70338, 156581, 73538, 157569, 71111, 70208, 150126, 150127, 158505, 150815, 70328, 70328, 150814, 76666, 70328, 150816, 70333). Opvallend is de aanwezigheid van een (vergraven) *favissa* waarbij onder andere een 200-tal terracottabeeldjes, 400-

tal bekertjes, bijlen, sieraden,... gevonden zijn (CAI ID 76104). Naast de bewoningssporen en heiligdom zijn ten noorden van de *vicus* ca. 49 brandrestengraven gevonden ter hoogte van Molhoek (CAI ID 157553). Wat verder ten oosten van de wijk is, naast verschillende perceelsgreppels en enkele waterputten, nog een klein grafveld met 9 brandrestengraven aangesneden (CAI ID 77317). Op 900m ten westen van de Collegewijk zijn nog 5 graven gevonden bij rioleringswerken. De vondst van een enkel (mogelijk) brandrestengraf situeert zich zuidelijker (CAI 156580). Bij de opgravingen aan de Steenbrugstraat ten oosten van het projectgebied zijn eveneens een aantal brandrestengraven gevonden (CAI ID 208138). Bij archeologisch onderzoek naar aanleiding van de ontwikkeling van bedrijventerrein Evolis ten zuiden van de E17 werd in 2007 onder meer een landelijke nederzetting uit de midden-Romeinse tijd aangetroffen (CAI ID 77109).

Er zijn nog enkele andere indicaties uit de Romeinse periode die zich wat verder van de Collegewijk situeren. Ten westen van de concentratie aan de wijk is aan de Esdoornweg een waterput aangetroffen (CAI 157570). Dichter naar de Leie toe zou zich op basis van de aanwezigheid van een grote hoeveelheid Romeins materiaal, nog een derde Romeinse bewoningskern in Harelbeke bevinden (CAI ID 71089).

Ten slotte bevinden enkele archeologische indicatoren uit de Romeinse periode zich nog ten oosten van het projectgebied. Bij een proefsleuvenonderzoek aan de Steenbrugstraat in 2012 zijn enkele paalkuilen en een greppel aangesneden in de noordelijke zone van het terrein (CAI ID 163414). In de jaren 1950 is een waterput aangetroffen ten westen van het plangebied (CAI ID 71099).

- Middeleeuwen

In de omgeving van het plangebied zijn meerdere sites met walgracht gesitueerd, die in het huidige landschap niet meer zichtbaar zijn, o.a. CAI ID 74585, 74586, 74584, 74583, 74582, 74579, 74566, 74910. Bij enkele zijn de omgrachting en gebouwen deels bewaard (CAI ID 74567, 74911).

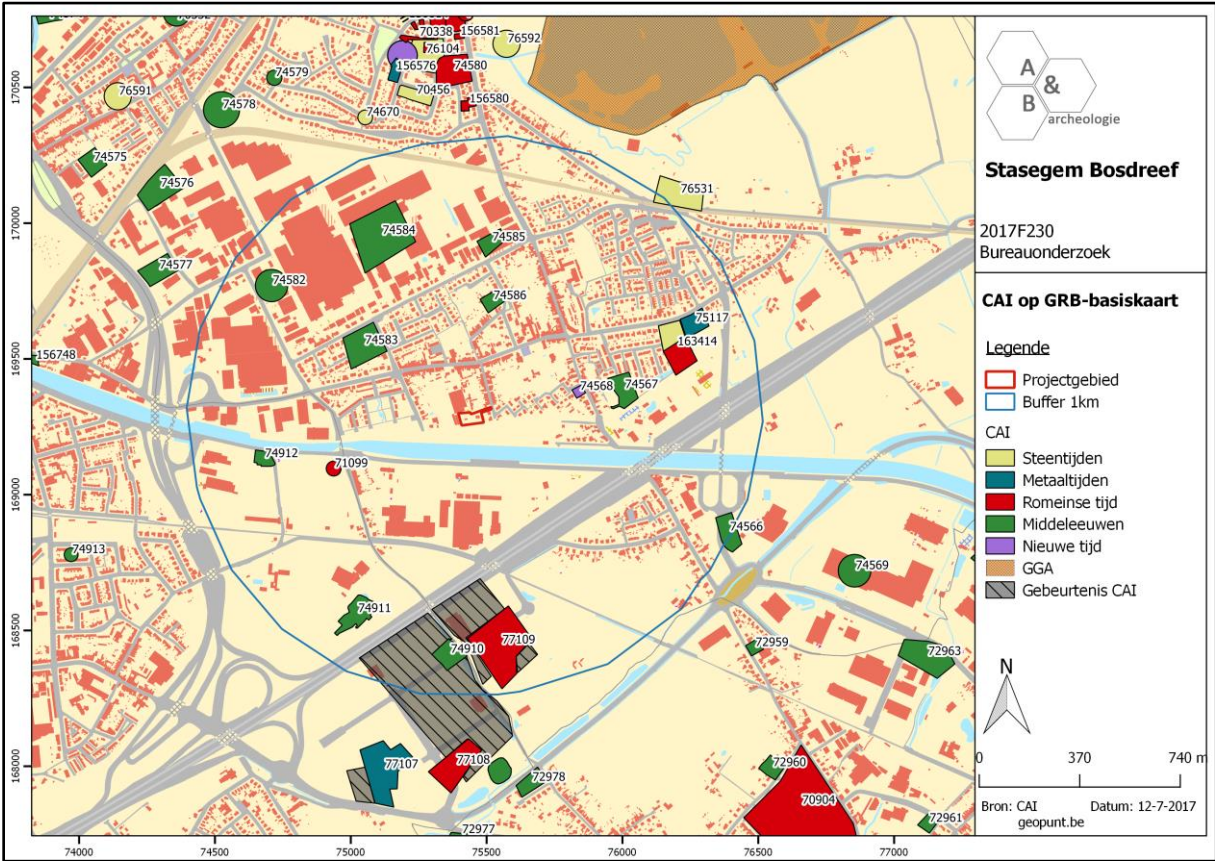
Bij de opgraving aan de Steenbrugstraat (CAI 208138) zijn naast sporen uit de steentijd, metaaltijden en Romeinse periode eveneens sporen uit de middeleeuwen aangetroffen. Het gaat om een cluster aan sporen die vermoedelijk te interpreteren zijn als Merovingische grafcontexten. Uit de Karolingische periode werden een hoofdgebouw, een spieker en enkele kuilen en paalkuilen herkend. In de lagere delen van het terrein werd een poel aangesneden die op basis van ¹⁴C-datering ook in de Karolingische tijd geplaatst kan worden. Uit de late middeleeuwen werd een greppel met aangrenzende paalkuilen aangesneden.

Ter hoogte van de Collegewijk zijn naast een vondstenconcentratie aardewerk uit de middeleeuwen (CAI ID 76589) in de buurt van het hierboven aangehaalde Romeinse heiligdom, nog twee kapellen uit de late middeleeuwen aangetroffen (CAI ID 76104).

- Nieuwe tijd

Ten oosten van het projectgebied bevindt zich een site met walgracht uit de 18de eeuw waarvan de omwalling niet meer bewaard is (CAI ID 74568). Het is opvallend dat de oude loop van het kanaal Bossuit-Kortrijk niet is aangeduid op de CAI als 'gebieden geen archeologie'.

Besluitend kan gesteld worden dat de regio van het plangebied zeer rijk is aan archeologische sites, uit diverse periodes. Er zijn meerdere sites uit de steentijden en de metaaltijden gekend. Er is een belangrijke Romeinse aanwezigheid in en rond Harelbeke, die een beeld geeft van enkele bewoningscentra waar rond zich landelijke hoeves bevinden. Uit de middeleeuwen zijn meerdere grote hofsteden gekend. Het terrein heeft dan ook een hoge archeologische verwachting.

Figuur 22
 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Het plangebied was sinds 1777 tot ca. 1860 grotendeels in gebruik landbouwgrond, waarbij de straat Klinkaart zich net in het zuidelijk deel van de site bevond. De straat werd gesupprimeerd bij de aanleg van het kanaal Bossuit-Kortrijk in 1860 en het plangebied kwam op de noordoever van het kanaal te liggen en werd waarschijnlijk bebost. Na 1971 werd, na ingebruikname van de nieuwe loop van het kanaal iets zuidelijker, de oude loop gedicht en verscheen er een woning met tuin op het plangebied. Hoe de site er uitzag voor 1777 kon niet achterhaald worden.
- De regio van het plangebied is zeer rijk aan archeologische sites, uit diverse periodes. Er zijn meerdere sites uit de steentijden en de metaaltijden gekend. Er is een belangrijke Romeinse aanwezigheid in en rond Harelbeke, die een beeld geeft van enkele bewoningscentra waarrond zich landelijke hoeves bevinden. Uit de middeleeuwen zijn meerdere grote hofsteden gekend.
- Volgens de bodemkaart bevindt het terrein zich op opgehoogde gronden. Zowel op de hoogtekarten als op de historische kaarten zijn geen aanwijzingen te vinden dat er effectief een ophoging heeft plaatsgevonden op het plangebied. Dus mogelijk is de bodemkaart hier foutief, wat betekent dat er geen gekende verstoringen hebben plaatsgevonden op deze percelen. Indien de bodemkaart correct is, dan werd de grond mogelijk opgehoogd met uitgegraven gronden van het kanaal rond 1860. In dat geval zal het een beperkte ophoging zijn geweest, die als buffer zal gewerkt hebben voor eventuele onderliggende archeologische niveaus.
- Deze gegevens tonen aan dat het projectgebied een hoge archeologische verwachting heeft. Site(s) uit de metaaltijden, Romeinse periode en/of middeleeuwen zijn, gezien de landschappelijke ligging, de bodemgesteldheid en de archeologische context, zeker niet uit te sluiten. Er zijn geen specifieke aanwijzingen dat het terrein een verhoogd potentieel heeft naar steentijdsites. De gekende steentijdsites in de omgeving betreffen ofwel losse vondsen, ofwel neolithische grondsporen. Er hebben geen gekende diepgaande verstoringen plaatsgevonden op de site, waardoor kan verondersteld worden dat eventueel aanwezige archeologische sites een goede bewaring zullen hebben.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

Er kan vanuit gegaan worden dat het archeologisch bodemarchief over het volledige plangebied bedreigd wordt door de werken: de voorafgaande afbraak- en rooiwerken, het bouwrijp maken van de percelen, het optrekken van de woningen, het aanleggen van wegenis, nutsvoorzieningen en -leidingen en het inrichten van de tuinzones is nefast voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites. Bovendien kent het plangebied een hoge archeologische verwachting. Op basis van de bureaustudie kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren.

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet noodzakelijk om uit te voeren. Er zijn geen specifieke aanwijzingen dat het terrein een verhoogd potentieel heeft naar steentijdsites. Hoewel de bodemkaart mogelijk verkeerd gekarteerd is voor het plangebied, kan de aanwezige bodemopbouw geverifieerd worden via een proefsleuvenonderzoek (dat wel wordt geadviseerd). Het inlassen van een voorafgaand landschappelijk booronderzoek zal geen bijkomende info verschaffen die ook niet via het proefsleuvenonderzoek kan gegenereerd worden, waardoor de kosten-baten analyse en kennisvermeerdering van dit booronderzoek negatief uitvalt.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De toplaag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval zijn beide onderzoeksmethodes niet aan te raden wat kosten-batenanalyse betreft, aangezien er sowieso een verder proefsleuvenonderzoek wordt geadviseerd (zie hieronder). De uitvoering ervan wordt ook bemoeilijk door de huidige bebouwing.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet noodzakelijk om uit te voeren. Er zijn geen specifieke aanwijzingen dat het terrein een verhoogd potentieel heeft naar steentijdsites.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de aard van de site en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk. Ook naar kosten-batenanalyses is deze onderzoeksmethode te prefereren. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen. Dit proefsleuvenonderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, na afbraak van de bestaande gebouwen en het rooien van de bomen.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Het plangebied was sinds 1777 tot ca. 1860 grotendeels in gebruik landbouwgrond, waarbij de straat Klinkaart zich net in het zuidelijk deel van de site bevond. De straat werd gesupprimeerd bij de aanleg van het kanaal Bossuit-Kortrijk in 1860 en het plangebied kwam op de noordoever van het kanaal te liggen en werd waarschijnlijk bebost. Na 1971 werd, na ingebruikname van de nieuwe loop van het kanaal iets zuidelijker, de oude loop gedicht en verscheen er een woning met tuin op het plangebied. Hoe de site er uitzag voor 1777 kon niet achterhaald worden.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

De bestaande bebouwing zal mogelijk voor een beperkte verstoring gezorgd hebben. Op de bodemkaart staat het plangebied gekarteerd als 'opgehoogd', maar indien deze ophoging effectief aanwezig is dan zal dit eerder een beschermende in plaats van een verstorende factor zijn.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Neen. Op de bodemkaart staat het plangebied gekarteerd als 'opgehoogd', maar indien deze ophoging effectief aanwezig is dan zal dit eerder een beschermende in plaats van een verstorende factor zijn.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Er kan vanuit gegaan worden dat het archeologisch bodemarchief over het volledige plangebied bedreigd wordt door de werken: de voorafgaande afbraak- en rooiwerken, het bouwrijp maken van de percelen, het optrekken van de woningen, het aanleggen van wegenis, nutsvoorzieningen en -leidingen en het inrichten van de tuinzones is nefast voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. Echter gezien de topografische ligging, de bodemgesteldheid en de gekende sites in de omgeving is de kans op het aantreffen van archeologische sporen reëel.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Er dient een prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven uitgevoerd te worden over het volledige plangebied. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen. De modaliteiten van het proefsleuvenonderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een verkavelingsvergunning te Stasegem Bosdreef, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein bevindt zich aan de westzijde van de Bosdreef in Stasegem (een gehucht van Harelbeke, provincie West-Vlaanderen). Het plangebied, 3826m² groot, is momenteel bebouwd en begroeid: er is een woning aanwezig en een achterliggend gebouwtje, alsook meerdere bomen. Het plangebied ligt enigszins achter de andere bebouwing langs de Bosdreef en is te bereiken via een smalle doorgang ten noorden van Bosdreef 46. Op de site zal de bestaande bebouwing worden afgebroken en worden de bomen gerooid. Vervolgens wordt het plangebied verkaveld in 8 loten halfopen en gesloten bebouwing. In het noorden wordt een nieuwe wegenis aangelegd die aansluit op de Bosdreef. Onder deze wegenis wordt een gescheiden riolering voorzien.

Het plangebied was sinds 1777 tot ca. 1860 grotendeels in gebruik landbouwgrond, waarbij de straat Klinkaart zich net in het zuidelijk deel van de site bevond. De straat werd gesupprimeerd bij de aanleg van het kanaal Bossuit-Kortrijk in 1860 en het plangebied kwam op de noordoever van het kanaal te liggen en werd waarschijnlijk bebost. Na 1971 werd, na ingebruikname van de nieuwe loop van het kanaal iets zuidelijker, de oude loop gedicht en verscheen er een woning met tuin op het plangebied. Hoe de site er uitzag voor 1777 kon niet achterhaald worden. Volgens de bodemkaart bevindt het terrein zich op opgehoogde gronden. Zowel op de hoogtekarten als op de historische kaarten zijn geen aanwijzingen te vinden dat er effectief een ophoging heeft plaatsgevonden op het plangebied. Dus mogelijk is de bodemkaart hier foutief, wat betekent dat er geen gekende verstoringen hebben plaatsgevonden op deze percelen. Indien de bodemkaart correct is, dan werd de grond mogelijk opgehoogd met uitgegraven gronden van het kanaal rond 1860. In dat geval zal het een beperkte ophoging zijn geweest, die als buffer zal gewerkt hebben voor eventuele onderliggende archeologische niveaus. De regio van het plangebied is zeer rijk aan archeologische sites, uit diverse periodes. Er zijn meerdere sites uit de steentijden en de metaaltijden gekend. Er is een belangrijke Romeinse aanwezigheid in en rond Harelbeke, die een beeld geeft van enkele bewoningscentra waar rond zich landelijke hoeves bevinden. Uit de middeleeuwen zijn meerdere grote hofsteden gekend.

Deze gegevens tonen aan dat het projectgebied een hoge archeologische verwachting heeft. Site(s) uit de metaaltijden, Romeinse periode en/of middeleeuwen zijn, gezien de landschappelijke ligging, de bodemgesteldheid en de archeologische context, zeker niet uit te sluiten. Er zijn geen specifieke aanwijzingen dat het terrein een verhoogd potentieel heeft naar steentijdsites. De gekende steentijdsites in de omgeving betreffen ofwel losse vondsen, ofwel neolithische grondsporen. Er hebben geen gekende diepgaande verstoringen plaatsgevonden op de site, waardoor verondersteld kan worden dat eventueel aanwezige archeologische sites een goede bewaring zullen hebben.

Er kan vanuit gegaan worden dat het archeologisch bodemarchief over het volledige plangebied bedreigd wordt door de werken: de voorafgaande afbraak- en rooiwerken, het bouwrijp maken van

de percelen, het optrekken van de woningen, het aanleggen van wegenis, nutsvoorzieningen en -leidingen en het inrichten van de tuinzones is nefast voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites. Bovendien kent het plangebied een hoge archeologische verwachting. Op basis van de bureaustudie kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren.

Gezien de aard van de site en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk. Ook naar kosten-batenanalyses is deze onderzoeksmethode te prefereren. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen. Dit proefsleuvenonderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, na afbraak van de bestaande gebouwen en het rooien van de bomen.

5. Bibliografie

- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://www.harelbeke.be/vrije-tijd/cultuur/stadsarchief-majestic/onze-geschiedenis/harelbeke-historisch/stasegem>

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Uittreksel uit het verkavelingsontwerp (bron: initiatiefnemer).....	8
Figuur 3 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	9
Figuur 4 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	10
Figuur 5 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).	10
Figuur 6 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)... ..	11
Figuur 7 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).....	12
Figuur 8 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, meer in detail (bron: geopunt.be).	12
Figuur 9 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	13
Figuur 10 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	14
Figuur 11 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	15
Figuur 12 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	15
Figuur 13 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	16
Figuur 14 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).....	19
Figuur 15 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	20
Figuur 16 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).	20
Figuur 17 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).....	21
Figuur 18 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 (bron: cartesius.be en NGI).	21
Figuur 19 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 (bron: cartesius.be en NGI).	22
Figuur 20 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	22
Figuur 21 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	23
Figuur 22 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	26
Bijlage: Verkavelingsplan (bron: initiatiefnemer)	

